

TỔNG QUAN NỀN VĂN HỌC VIỆT NAM QUA CÁC THỜI KÌ LỊCH SỬ

I – BÀI TẬP

1. Bài *Tổng quan nền văn học Việt Nam qua các thời kì lịch sử* gồm ba phần lớn. Hãy nêu tên và tóm lược các ý chính của mỗi phần bằng một vài câu ngắn gọn.

2. Các đáp án nào sau đây gọi đúng tên các bộ phận văn học cấu tạo nên nền văn học Việt Nam ?

- A. Văn học trung đại Việt Nam
- B. Văn học Việt Nam thời kì chống thực dân Pháp
- C. Văn học dân gian Việt Nam
- D. Văn học Việt Nam từ năm 1975 đến hết thế kỉ XX
- Đ. Văn học viết Việt Nam

3. Văn học trung đại Việt Nam gồm những thành phần chủ yếu nào ?

- A. Văn học viết bằng chữ Nôm
- B. Văn học viết bằng chữ quốc ngữ
- C. Văn học viết bằng chữ Hán
- D. Văn học viết bằng chữ Pháp

4. Mỗi đoạn văn sau đây nói về thời kì văn học nào ? (Ghi câu trả lời vào cuối mỗi đoạn văn : *Đây là thời kì...*) :

Đoạn 1

"Nói riêng về văn học viết, trong quá trình phát triển, mối tương quan giữa hai thành phần chữ Hán và chữ Nôm có sự chuyển biến : thành phần chữ Hán luôn luôn giữ vai trò chính thống, nhưng thành phần chữ Nôm ngày càng phát triển phong phú và có vị trí quan trọng".

...

Đoạn 2

"Yêu cầu của cuộc kháng chiến khiến văn nghệ phải đặt lên hàng đầu nhiệm vụ tuyên truyền chiến đấu, giáo dục chính trị, tập trung ca ngợi người anh hùng trên mặt trận vũ trang, thể hiện chủ yếu tình cảm của người công dân đối với Tổ quốc và chủ nghĩa xã hội, của người chiến sĩ đối với đồng đội, đồng bào,... Trong hoàn cảnh chiến tranh, văn học vẫn phát triển mạnh mẽ, tạo được nhiều tác phẩm xuất sắc có tác dụng giáo dục to lớn".

...

Đoạn 3

"Cơ cấu kinh tế, xã hội, đời sống văn hoá ở Việt Nam có nhiều thay đổi. Nhiều tầng lớp xã hội mới ra đời với những nhu cầu mới về văn hoá, văn nghệ. Qua tầng lớp trí thức Tây học, tư tưởng, văn hoá phương Tây hiện đại ngày càng có ảnh hưởng sâu sắc. Nghề in theo kỹ thuật hiện đại được du nhập, các nhà xuất bản ra đời. Hoạt động báo chí ngày càng sôi nổi. Chữ quốc ngữ được phổ cập rộng rãi. Nhiều tổ chức văn học tương đối có quy củ xuất hiện".

...

5. Về nét đặc sắc thứ nhất của truyền thống văn học Việt Nam, bài *Tổng quan nền văn học Việt Nam qua các thời kì lịch sử* nêu lên năm nét cơ bản của tâm hồn người Việt. Hãy khái quát mỗi nét cơ bản đó bằng một câu ngắn gọn và chứng minh bằng cách lựa chọn và phân tích một tác phẩm đã học trong chương trình văn học Việt Nam ở Trung học cơ sở.

6. Văn học dân gian có tác động quan trọng đối với văn học viết. Để chứng minh phần nào cho tác động ấy, anh (chị) hãy tìm trong *Truyện Kiều* ba trường hợp mà Nguyễn Du đã vận dụng thành ngữ một cách tài tình.

II – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

1. Ngoài phần mở đầu và kết luận, bài *Tổng quan nền văn học Việt Nam qua các thời kì lịch sử* được chia ra ba phần lớn :

- Các bộ phận, thành phần cấu tạo của nền văn học
- Các thời kì phát triển của nền văn học
- Một số nét đặc sắc truyền thống của văn học Việt Nam.

Muốn tóm lược các ý chính của mỗi phần, cần đọc kỹ sách giáo khoa rồi khái quát các ý chính bằng vài câu ngắn gọn.

Ví dụ : Phần I nói về cấu tạo của nền văn học, gồm ba ý chính :

- Nền văn học gồm hai bộ phận lớn, phát triển song song : văn học dân gian và văn học viết.

- Quá trình hình thành, phát triển ; các thành phần (nếu có) và các hình thức thể loại ; tính chất, giá trị, vai trò của mỗi bộ phận trong lịch sử văn học dân tộc.

- Quan hệ qua lại của hai bộ phận trong quá trình phát triển và điều kiện xuất hiện những thiên tài văn học.

2. Muốn xác định đúng, cần chú ý đọc lại bài *Tổng quan nền văn học Việt Nam qua các thời kì lịch sử* và xem có mấy bộ phận văn học cấu tạo nên nền văn học Việt Nam. Sau đó, đọc kĩ các đáp án cho sẵn để xác định cho chính xác.

3. Cách xác định như Bài tập 2, nhưng cần lưu ý các phương án trả lời ở đây có khác Bài tập 2 (Bài tập 2 hỏi về *bộ phận* văn học, Bài tập 3 hỏi về *thành phần* văn học).

4. Đọc kĩ phần II – *Các thời kì phát triển của nền văn học* trong bài *Tổng quan nền văn học Việt Nam qua các thời kì lịch sử* ở sách giáo khoa *Ngữ văn 10 Nâng cao*, tập một.

5. Đọc kĩ điểm 1, phần III – *Một số nét đặc sắc truyền thống của văn học Việt Nam* trong sách giáo khoa, rút ra bốn nét đặc sắc của tâm hồn Việt Nam và khái quát mỗi nét ấy bằng một câu ngắn gọn. Ví dụ, với nét đặc sắc thứ nhất : "Lòng yêu nước và niềm tự hào dân tộc". Sau đó ôn lại những tác phẩm văn học Việt Nam đã học ở Trung học cơ sở, chọn và phân tích năm tác phẩm ứng với năm nét cơ bản của tâm hồn Việt Nam để chứng minh. Ví dụ : về lòng yêu nước, niềm tự hào dân tộc thể hiện ở những áng hùng văn, có thể chứng minh bằng bài *Đại cáo bình Ngô* của Nguyễn Trãi...

6. Ví dụ : Nguyễn Du diễn tả cuộc đánh ghen nham hiểm của Hoạn Thư (bí mật bắt Kiều về làm hoa nô hầu hạ Thúc Sinh, bề ngoài vẫn nói cười như không tuy đang thực thi một quỷ kế rất ác để hành hạ cả Thúc Sinh và Thuý Kiều :

Bề ngoài thơn thớt nói cười

Mà trong nham hiểm giết người không dao.

Nói chung, muốn phân tích sự tài tình của Nguyễn Du trong việc vận dụng thành ngữ, cần đặt thành ngữ được vận dụng vào văn cảnh cụ thể của nó trong *Truyện Kiều*.